

Відгук-рецензія зовнішнього стейкхолдера

Баган Мирослави Петрівни,
доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри української філології
Київського національного лінгвістичного університету,
на освітньо-наукову програму «Українська мова та література»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність В11 Філологія,
спеціалізація В11.01 (Українська мова та література),
Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці ІІ

Формування фахівця, який має ґрунтовну теоретичну базу та володіє вміннями дослідницького й інноваційного характеру, має певний досвід застосування набутих знань для вирішення проблемних професійних завдань у відповідній галузі, – магістральна мета другого (магістерського) рівня вищої освіти. На досягнення окресленої мети спрямована й рецензована освітньо-наукова програма зі спеціальності В11 «Філологія», спеціалізації В11.01 (Українська мова та література) другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Опанування програми сформує в здобувачів компетентності, достатні для ефективної професійної діяльності філолога, зокрема в галузях лінгвістики й літературознавства, масової комунікації, документознавства, редакторської справи, перекладу.

Наявні в програмі структурні елементи дають вичерпну інформацію про перспективи навчання та відповідають чинним вимогам до такого виду освітніх нормативних документів. Програма має необхідний для здобуття ступеня магістра обсяг кредитів ЄКТС (120 кредитів). Визначено всі необхідні для досягнення поставленої мети компетентності – інтегральну, загальні та фахові. Програмні результати навчання узгоджені із заявленими загальними та фаховими компетентностями. Форми атестації здобувачів вищої освіти чіткі й обґрунтовані.

Відзначимо студентоцентрованість програми, що виявляється в орієнтації на потреби здобувачів вищої освіти, у створенні сприятливого середовища для розвитку їхніх особистісних і професійних компетентностей. Програма передбачає комплексний підхід до фахової підготовки, який полягає в поєднанні ґрунтовних теоретичних знань із практичним їх застосуванням. В оновленій редакції цей принцип помітно посилено за рахунок розширення виробничої фахової практики (редагування, переклад) та зміцнення обов'язкового блоку з редагування та перекладу.

До беззаперечних переваг рецензованої програми, на наш погляд, належить формування багатомовної компетентності в межах сучасного інформаційно-комунікаційного освітнього середовища. Освітні компоненти «Українська мова в професійному та науковому спілкуванні», «Фахова англійська мова і наукова термінологія», «Міжкультурна комунікація англійською мовою» у поєднанні з освітніми компонентами, що передбачають вивчення офіційних мов Європейського Союзу, забезпечують реальну багатомовність випускника, що сьогодні є необхідною умовою конкурентоспроможності філолога. Не менш важливою є можливість участі здобувачів у міжнародних програмах академічного обміну Еразмус+, СЕЕРУС та Маковець.

Заслуговує на схвалення введення в обов'язкову частину програми освітнього компонента «Філологічні журнали у світі та в Україні», який у системі з дисциплінами «Теорія і практика редагування» та «Стилістика та редагування літературного тексту»

формує цілісне уявлення про сучасні видавничі практики у філологічній галузі. Так само важливим є компонент «Сучасна література Закарпаття», що актуалізує регіональний літературний контекст і сприяє науковому опрацюванню літературної спадщини краю.

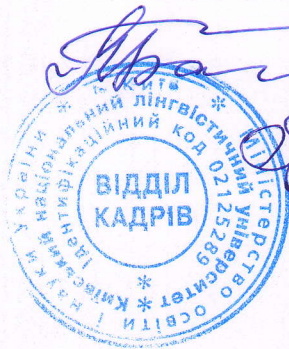
Окремо хочу відзначити увагу розробників до питань академічної доброчесності та інтелектуальної власності, що відображено як у програмних результатах навчання (ПРН-12), так і в окремій дисципліні «Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності». В умовах інтенсивного впровадження інструментів штучного інтелекту в дослідницьку й редакційну практику саме такий ціннісний фундамент є особливо важливим для майбутніх філологів.

Академічна та професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників, задіяних у реалізації освітньо-наукової програми, забезпечує досягнення поставленої мети та визначених програмних результатів навчання. Викладачі дисциплін, передбачених програмою, мають наукові ступені й вчені звання, а також необхідні публікації у фахових виданнях України та виданнях, що входять до наукометричних баз «Scopus», «Web of Science».

Отже, рецензована освітньо-наукова програма зі спеціальності В11 «Філологія», спеціалізації В11.01 (Українська мова та література), розроблена в Закарпатському угорському університеті імені Ференца Ракоці ІІ, повністю відповідає сучасним вимогам до програм другого рівня вищої освіти і може бути рекомендована до використання для підготовки магістрів-філологів.

25 травня 2026 р.

Рецензент –
доктор філологічних наук, професор
завідувач кафедри української філології
Київського національного
лінгвістичного університету

Власноручний підпис
Мирослава БАГАН

завіряю: ст. Інспектор ВК

Мирончук Ірина Іванівна

Резерв. № 1.
26.05.2026 р.

Відгук-рецензія

Берта Елеонори Тіборівни, кандидата філологічних наук, доцентки
кафедри угорської філології Ужгородського національного університету,
директорки Центру гунгарології

на освітньо-наукову програму «Українська мова та література»
зі спеціальності «В11 Філологія» спеціалізації «В11.01 (Українська мова та
література)» другого (магістерського) рівня вищої освіти

Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці ІІ

Сучасний ринок праці вимагає не лише ґрунтовних теоретичних знань, а насамперед реальних умінь і навичок. Саме тому від закладів вищої освіти очікується створення таких освітньо-наукових програм, які б передбачали і враховували цей фактор та були дієвими у підготовці висококваліфікованих фахівців-науковців і фахівців-практиків, здатних адаптуватися до сучасних викликів. Цей чинник є визначальним і при підготовці філологів української мови та літератури, адже зросла потреба у грамотних спеціалістах цієї галузі, зокрема й у Закарпатському регіоні.

Варто зауважити, що зміст оновленої освітньо-наукової програми цілком спрямований на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених державним Стандартом вищої освіти України. Інтегральна, загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання сформульовано коректно та узгоджено між собою.

Вагомою є зорієнтованість програми на вивченні мови в теоретичному, практичному, діалектологічному, стилістичному, соціокультурному, соціолінгвістичному аспектах, а також засвоєнні міжособистісної, міжкультурної комунікації в усній і письмовій формі, що

надає здобувачам можливість засвоїти професійні навички, необхідні для роботи в багатомовному середовищі.

Позитивним є й той факт, що укладачі освітньо-наукової програми «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II врахували специфіку й потреби регіону, про що свідчить уведення до програми таких дисциплін: «Соціодіалектологія та дослідження багатомовності», «Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів». Особливо хочу відзначити доречність уведення в нову редакцію програми обов'язкового компонента «Сучасна література Закарпаття», який розширює знання здобувачів про регіональний літературний процес та сприяє кращому розумінню взаємодії різних літературних традицій краю.

Актуальним є викладання окремих освітніх компонентів англійською та угорською мовами (зокрема, і дисциплін вільного вибору здобувача), що зумовлено потребами регіонального та міжрегіонального ринку праці. У новій редакції програми збережено обов'язкові компоненти «Фольклористика з методикою дослідження фольклору» та «Теорія і практика усного та письмового перекладу», що відповідає сучасним вимогам до підготовки магістрів-філологів.

На часі є й такі дисципліни, як: «Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», «Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень», «Філологічні журнали у світі та в Україні», які формують навички наукової роботи, готують здобувачів до публічного представлення результатів власних досліджень та свідомого використання сучасних цифрових інструментів, зокрема й інструментів штучного інтелекту.

Заслуговує на схвалення посилення практичної складової програми за рахунок науково-дослідницької та виробничої фахової практики

(редагування, переклад) обсягом 9 кредитів та науково-дослідницької практики (підготовка магістерської роботи) обсягом 12 кредитів.

З огляду на вищезазначене, освітньо-наукову програму «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти, розроблену в Закарпатському угорському університеті імені Ференца Ракоці ІІ, рекомендуємо для використання у процесі підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 Філологія, спеціалізації В11.01 (Українська мова та література).

26 05 2026 р.

БЕРТА ЕЛЕОНОРА ТІБОРІВНА,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри угорської філології
Ужгородського національного університету,
директор Центру гунгарології

Відгук-рецензія зовнішнього стейкхолдера

Єней Вікторії Йозефівни

на освітньо-наукову програму «Мова і література угорська»

В11 Філологія, В11.071 Угро-фінські мови та літератури (переклад включно), перша угорська другого (магістерського) рівня вищої освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Сучасний інформаційно-комунікативний простір Закарпаття є природно багатомовним: щоденна робота в редакціях періодичних видань, на новинних порталах та в органах місцевого самоврядування у регіоні неможлива без фахівців, які володіють угорською та українською мовами на високому професійному рівні, мають навички письмового та усного перекладу, а також редагування різностильових текстів. Саме на підготовку таких фахівців спрямована рецензована освітньо-наукова програма «Мова і література угорська» другого (магістерського) рівня вищої освіти Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II.

З позиції роботодавця та практика, який щодня має справу з перекладом, редагуванням та підготовкою медіаконтенту угорською й українською мовами, особливо хочу відзначити прикладну орієнтованість оновленої програми. Обов'язкові компоненти «Теорія і практика усного та письмового перекладу», «Теорія і практика редагування», «Стилістика та редагування літературного тексту», «Філологічні журнали у світі та в Україні», а також виробнича фахова практика з редагування та перекладу формують той набір компетентностей, який реально затребуваний у редакціях газет і журналів краю, у двомовних новинних порталах, у перекладацьких підрозділах органів місцевого самоврядування, у бюро перекладів.

Безперечною перевагою програми є комплексне врахування мовної ситуації Закарпаття: дисципліни «Соціодіалектологія та дослідження багатомовності», «Теорія і практика мовної політики», «Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів» дають здобувачам не лише теоретичне розуміння функціонування мов у регіоні, а й практичні інструменти для роботи з текстами в умовах інтенсивних міжмовних контактів. Це особливо важливо при перекладі офіційно-ділових та публіцистичних текстів.

Позитивно, що до оновленої редакції програми входять освітні компоненти «Міжкультурна комунікація англійською мовою» та «Фахова англійська мова і наукова термінологія». Володіння англійською мовою на фаховому рівні є необхідною умовою

для роботи зі змішаним медіапростором, для участі в міжнародних проєктах, а також для повноцінного користування сучасними цифровими інструментами роботи з текстом.

Окремо хочу наголосити на актуальності зорієнтованості програми на свідоме використання сучасних інформаційних технологій, у тому числі інструментів штучного інтелекту, у щоденній фаховій діяльності. Сучасний референт-перекладач, редактор чи журналіст не може ефективно працювати без розуміння можливостей та обмежень таких технологій. Дисципліни «Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень» та «Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності» закладають необхідне підґрунтя для критичного та етично відповідального використання цих інструментів.

Структура освітньо-наукової програми збалансована: обсяг обов'язкових компонентів (64 кредити ЄКТС), вибіркового компонентів (32 кредити ЄКТС), практичної підготовки та атестації відповідає вимогам Стандарту вищої освіти. Перелік дисциплін вільного вибору достатньо широкий, що дозволяє здобувачам формувати індивідуальну освітню траєкторію відповідно до своїх професійних інтересів.

Враховуючи викладене, маю всі підстави стверджувати, що рецензована освітньо-наукова програма «Мова і література угорська» другого (магістерського) рівня вищої освіти забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, готових до роботи в реальних умовах багатомовного інформаційного простору Закарпаття, і може бути рекомендована до впровадження в освітній процес.

_____ 2026 р.

Єней Вікторія Йожєфівна,
референт-перекладач тижневика «Карпатойло»,
координатор та перекладач двомовного
(українсько-угорського) новинного порталу karpat.in.ua,
референт-перекладач Березівської міської ради

Рецензія

на освітньо-наукову програму «Українська мова та література»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки,
спеціальності В11 Філологія,
спеціалізації В11.01 (Українська мова та література),
кваліфікації: магістр філології (українська мова та література)
Закарпатського угорського університету імені Ференца Ракоці II

Оновлена освітньо-наукова програма (далі – ОНП) укладена з урахуванням потреб сучасного українського суспільства та специфіки Закарпатського регіону, а також зауважень і рекомендацій, висловлених під час акредитаційної процедури, що було предметом обговорення на засіданні кафедри філології 15 травня 2026 року.

На сьогодні Україна потребує фахівців-філологів, які вільно володіють кількома мовами (зокрема, українською, англійською, угорською), мають сформовані навички усного і письмового перекладу та здатні редагувати тексти різних стилів і жанрів. Саме ці завдання стали пріоритетними для укладачів ОНП, що й спрямувало орієнтацію освітньо-наукового процесу на формування відповідних компетентностей у здобувачів. Це засвідчують, зокрема, такі освітні компоненти: ОК 3 Теорія і практика редагування, ОК 4 Теорія і практика усного та письмового перекладу, ОК 5 Соціодіалектологія та дослідження багатомовності, ОК 6 Стилїстика та редагування літературного тексту, ОК 9 Теорія і практика мовної політики, ОК 13 Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів, ОК 15 Українська мова в професійному та науковому спілкуванні, ОК 16 Фахова англійська мова і наукова термінологія, ОК 17 Риторика, ОК 19 Міжкультурна комунікація англійською мовою.

Заслугове на увагу спрямування здобувачів на науково-дослідницьку діяльність для студіювання актуальних проблем сучасної лінгвістики та новітньої літератури, зокрема й популяризації здобутків сучасної української літератури в контексті світової (ОК 7 Філологічні журнали у світі та в Україні, ОК 8 Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень, ОК 11 Актуальні проблеми сучасної лінгвістики, ОК 12 Актуальні проблеми сучасної літератури, ОК 20 Аналіз художнього тексту). Позитивним моментом оновленої редакції програми є введення обов'язкового компонента ОК 21 Сучасна література Закарпаття, що актуалізує регіональний літературний контекст і сприяє науковому опрацюванню унікального доробку письменників краю.

Наголосимо, що беззаперечною цінністю пропонованої освітньо-наукової програми є те, що вона орієнтована на формування такого освітнього середовища, яке дасть змогу здобувачам опанувати сучасні теоретичні знання і сформувати актуальні для ринку праці фахові навички, зокрема й навички науково-дослідницької роботи. Філологічна практика (науково-дослідницька) передбачає 3 кредити, що забезпечує належне ознайомлення з методологією наукової, перекладацької та редакційної діяльності, а апробація дає змогу

реалізувати набуті знання через участь у конференціях та публікації у фахових виданнях. Виробнича фахова практика (редагування, переклад) та науково-дослідницька практика (підготовка магістерської роботи) забезпечують реальне поєднання теоретичної підготовки з практичним її застосуванням.

Відзначимо як позитивний момент залучення здобувачів із метою вдосконалення перекладацьких та редакторських компетентностей до редагування і видання фахового журналу категорії Б «Acta Academiae Beregsasiensis. Philologica» кафедри філології.

Освітні компоненти ОК 5 Соціодіалектологія та дослідження багатомовності, ОК 9 Теорія і практика мовної політики, ОК 13 Дослідження українсько-угорських міжмовних контактів, ОК 19 Міжкультурна комунікація англійською мовою сприяють формуванню навичок професійного толерантного спілкування в умовах багатомовності та полікультурності, що об'єктивно зумовлене географічним розташуванням Закарпаття.

Окремо варто відзначити увагу укладачів програми до питань свідомого використання сучасних цифрових технологій, зокрема й інструментів штучного інтелекту, у філологічних дослідженнях та редакційній практиці, що логічно вписане в ОК 2 Методологія філологічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності й ОК 8 Використання сучасних інформаційних технологій у процесі філологічних досліджень. Такий підхід відповідає сучасним викликам, перед якими постає магістр-філолог.

Структура ОНП збалансована: обсяг обов'язкових, вибіркового компонентів та практичної підготовки загалом становить 120 кредитів ЄКТС, що відповідає вимогам Стандарту вищої освіти. Компетентності визначено логічно, програмні результати навчання сформульовано коректно й узгоджено із заявленими загальними та фаховими компетентностями; матриці відповідності укладені системно.

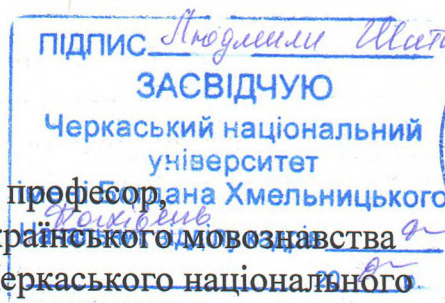
В оновленій освітньо-науковій програмі враховано зауваження, висловлені в рецензії на ОНП 2025 року.

З огляду на зазначене вище, вважаємо, що рецензована освітньо-наукова програма «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності В11 Філологія спеціалізації В11.01 (Українська мова та література) галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки має всі необхідні структурні та змістові складники, відповідає основним критеріям якості вищої освіти, сучасному розвитку філологічної науки й регіональним потребам та може бути рекомендована до впровадження в Закарпатському угорському університеті імені Ференца Ракоці ІІ.

27 травня 2026 р.

Рецензент –

доктор філологічних наук, професор, Людмила Шитик
в. о. завідувача кафедри українського мовознавства
і прикладної лінгвістики Черкаського національного
університету імені Богдана Хмельницького

Людмила ШИТИК